

Слово на прощання

Українська славістична спільнота з глибоким сумом сприйняла новину про відхід до вічності однієї з найповажніших дослідниць української літератури в Болгарії, вченої, яка стояла біля витоків і заклала основи українознавчих студій у Софійському університеті імені Святого Климента Охридського, людини, яка ніколи не зрадила ідей своїх попередників і здійснила мрії та заповіти своїх вчителів-українознавців – Михайла Драгоманова, Івана Шишманова, Симеона Русакієва та ін.

Доц. д-р Лідія Асенова Терзійська (1940–2025), відома науковиця, засновниця університетських україністичних студій в Болгарії, перекладач українських делегацій найвищого рівня, багаторічна викладачка факультету слов'янських філологій Софійського університету імені Святого Климента Охридського, відійшла у засвіти у переддень свого 85-ліття, 7 квітня 2025 року, залишивши по собі світлі спогади, сотні залюблених в Україну та українську мову студентів, зреалізованих культурних та літературних проєктів, понад 200 наукових студій, присвячених творчості українських письменників, десятки цікавих новаторських авторських курсів з української літератури та культури і багато любові до України.

Пані Лідія Терзійська народилася 8 квітня 1940 р. в робітничій родині. Її батько був теслею і загинув під час війни у 1944 році. Мати працювала на тютюновій фабриці й виховувала Лідію – єдину дитину, яка залишилася живою. Вони мешкали у м. Самоков поблизу Софії, і там Лідія здобула середню освіту, завершивши навчання із золотою медаллю. Згодом вступила на українське відділення філологічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка, де навчалася у видатних професорів-літературознавців, таких як А. Ішук, П. Кононенко, Г. Вервес та ін. Навчання в університеті не обмежувалося вивченням мовознавчих та літературознавчих дисциплін: перебуваючи в середовищі майбутніх класиків української літератури, в епіцентрі літературного процесу, спілкуючись та навчаючись із тоді ще молодими, а нині відомими поетами Іваном Драчем, Романом Лубківським, Дмитром Павличком та ін., болгарська студентка пізнавала Україну глибше, ближче – по-справжньому, щоб пов'язати своє життя з українською мовою, літературою, культурою та спрямувати власні наукові студії в русло українознавства.

Завершивши у 1963 році навчання, Лідія Терзійська повернулася на Батьківщину, де у 1965 р. почала факультативно викладати українську мову у Софійському університеті імені Климента Охридського у гуртку професора Симеона Русакієва. Викладацька праця в університеті, в середовищі інтелектуалів, творців, мислителів, сприяла її науковим пошукам у напрямі українознавства. У 1972 році, під час спеціалізації в Києві, вона, порадившись зі своїми професорами, розпочала працю над дослідженням болгарської тематики в українській літературі після Другої світової війни, адже таких досліджень бракувало, хоч матеріалу було доволі багато. Незабаром цей інтерес переріс у дисертацію: “Болгарська тема в українській літературі після Другої світової війни”, яку Лідія Терзійська успішно захистила в 1980 р. Під час захисту дисертації в Софії рецензенти зазначили, що це перше дослідження такого типу в болгарському літературознавстві і що воно обов'язково дасть поштовх майбутнім новим дослідженням.

Після захисту дисертації Лідія Терзійська залишилася працювати в Софійському університеті імені Климента Охридського. Її природний дар зачаровувати людей словом та підтверджувати його ділом, жвава вдача, активна й послідовна позиція у відстоюванні українського слова визначили її життєву місію – заснування, становлення та

формування україністичних студій в Софійському університеті імені Климента Охридського. У 1996 році “Україністика” вперше з’явилася як спеціалізація у навчальних планах найпрестижнішої вищої школи Болгарії як офіційний профіль катедри слов’янського мовознавства та катедри слов’янських літератур Софійського університету. А Лідія Терзійська стала доцентом з української літератури та багаторічним очільником університетських українознавчих студій. За час невтомної багаторічної праці вона зміла виховати викладачів-україністів високої проби, науковців, які продовжують і розвивають справу свого Вчителя та щоденно черпають з джерела її мудрості, фахових перекладачів. Це – Албена Стаменова, Антоанета Горінова, Райна Камберова, Владімір Колев, Павліна Мартінова, Стефан Узунов, Лілія Желева – справжні ентузіасти, майстри своєї справи.

Лідія Терзійська завжди брала активну участь у житті факультету – очолювала факультетську профспілкову організацію, була членом різних рад та спеціалізованих комісій з дисертацій та проведення конгресів зі славістики, болгаристики.

Від 1991 року доцент Лідія Терзійська була ініціатором створення Болгарської асоціації україністів, яку тривалий час очолювала. Щорічно брала активну участь в українознавчих наукових форумах, конференціях і проєктах у Болгарії та за її межами в Україні, Польщі, Словаччині, Німеччині та інших країнах. Часто в розмовах чи спогадах пані Лідія згадувала незабутню поїздку на конференцію в Нагєєвичі, аби вшанувати пам’ять незабутнього Івана Яковича і знову, як колись в університетські часи, зустрітися з тими, що стояли на сторожі літературних процесів. У її доробку понад двісті наукових праць, присвячених творчості видатних постатей нашої літератури – Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Михайла Драгоманова, Лесі Українки, Івана Франка, Павла Тичини, Максима Рильського, Семена Скляренка.

Окрім дослідницької праці, Лідія Терзійська активно займалася перекладацькою діяльністю, належала до Спілки перекладачів Болгарії.

Плекаючи Шевченкове *«і чужого навчайтесь, й свого не цурайтесь»*, у 1992 і 1994 роках на запрошення Київського університету імені Тараса Шевченка пані Терзійська викладала болгарську мову та літературу для українських студентів при кафедрі слов’янських мов. Натомість у Софійському університеті невтомно залучала зацікавлених студентів до вивчення української мови та літератури, працюючи з ними факультативно чи в гуртках. Подиву гідні плоди її праці: від 1995 року запровадила лекторії з історичних та культурних реалій України, історії України, від 1996 року – давньої, нової та сучасної української літератури, охопивши всі аспекти її розвитку на основі актуальних наукових досліджень та, що важливо, будучи її частиною.

На своєму професійному шляху пані Лідія відчувала постійну підтримку родини – чоловіка, синів, онуків, яких любила понад усе.

Багаторічна невтомна праця Лідії Терзійської, професіоналізм, перфекціонізм, життєва мудрість, людяність і доброта, щира підтримка й відданість ідеї житиме у спогадах багатьох поколінь львівських славістів та всіх, хто мав особливу приємність працювати з нею, переймаючи глибокі знання й непроминальну любов до справи її життя.